

Driehoek van Heinrich en het belang van melden

Vaak weten leidinggevenden in bouwbedrijven niet dat er incidenten plaatsvinden op hun eigen bouwplaatsen. Er gebeuren op bouwplaatsen heel veel (bijna-)ongevallen waarover niet wordt verteld. Niet uit onwil maar simpelweg omdat veel medewerkers (en leidinggevenden) er het belang niet van inzien. Gewetensvraag: weet jij wat er allemaal gebeurt op jouw bouwplaats(en)? Veel leidinggevenden van bouworganisaties zeggen bij de vraag naar incidenten: 'Bij ons gebeurt er nooit iets', en dat menen ze oprecht, er zijn immers geen ongevallen.

Het ontbreken van daadwerkelijke ongevallen betekent natuurlijk niet dat er niets gebeurt op de bouwplaatsen. De driehoek van Heinrich helpt om te zien hoe ongevallen en bijna-ongevallen met elkaar in verband staan. Voor elk dodelijk ongeval zijn er een paar honderd ongevallen met verzuim en vele duizenden ongevallen zonder verzuim en vele tienduizenden (bijna-)ongevallen. (De exacte cijfers verschillen tussen verschillende werkvelden: de cijfers in de bouw liggen anders dan die in de landbouw of industrie.)

Dit betekent dat je er baat bij hebt om zicht te krijgen op de bijna-ongevallen waar we vaak niets van horen of zien. Want van onder naar boven redenerend kun je zeggen dat voor elke honderd gevaarlijke situaties er tien ongevallen zonder verzuim en één ongeval met verzuim is. Van deze gevaarlijke situaties (of incidenten) kunnen we leren, in de hoop ongevallen met verzuim en uiteindelijk een dodelijk ongeval te voorkomen. Zicht hebben op deze (bijna-)ongevallen is geen garantie, maar biedt wel mogelijkheden om te leren en de nodige maatregelen te nemen.

Wie kijkt naar de piramide beseft dat we ons geen illusies moeten maken: er gebeurt elke dag wel ergens iets. Ook al is het iets kleins waar je geen acht op slaat. Een timmerman die zichzelf op de duim slaat, beschouwt dit niet als een bijna-ongeval. Het is overigens niet zo dat je met al deze incidenten iets moet doen. Belangrijk is dat je er zicht op hebt, dan kun je altijd nog beslissen of je ook actie moet ondernemen. Om zicht te krijgen op wat er speelt is het van belang dat het melden van incidenten normaal wordt. Aan jou als leidinggevende dan de schone taak om een cultuur te creëren waarin melden normaal is en gebruikelijk.

Driehoek van Heinrich

Praktische tips om het melden van (bijna-)ongevallen te vergroten

Veel bouwers weten niet wanneer er een incident is. De eerder genoemde blauwe duim na mislukte klap met de hamer is geen incident maar een stommigheidsje dat het melden niet waard is. Daarnaast: bouwers schamen zich, melden is niet stoer en melden is omslachtig. En als je al een melding doet, dan hoor je er nooit meer wat over. Dit zijn factoren die het melden van incidenten tegenhouden.

Wat kun je doen om te zorgen dat jouw medewerkers (bijna-)ongevallen vaker melden?

Kijkend naar de net genoemde factoren zijn er een paar zaken die je kunt aanpakken. In deze volgorde:

1. Zorg dat ieder **beseft** wat een incident is.
2. Zorg ervoor dat melden **de norm** is.
3. Zorg voor een **simpele afhandeling**.
4. Zorg voor **opvolging** na een melding: doe er echt wat mee!

Begin eens met vragen stellen

Voor de hierboven genoemde stappen kun je als leidinggevende de verantwoordelijkheid nemen. De vraag is hoe mensen gaan begrijpen wat incidenten zijn en welke het waard zijn om te melden. Vragen stellen helpt dan. Voorbeelden van incidenten waarbij je de vraag moet stellen of ze het melden waard zijn:

- iemand stapt per ongeluk van het bordes van de rolsteiger zonder valbeveiliging, valt een halve meter, maar heeft geen letsel.
- iemand loopt onaangelijnd op schuin dak en glijdt een meter naar beneden maar stopt tijdig.
- een los vervoerde, zware schepbak valt tijdens het vervoer uit de bak van een shovel; valt één meter naast een collega.
- tijdens graafwerkzaamheden wordt een kabel stukgetrokken zonder dat het electroshock oplevert.
- iemand snijdt zich met een mes in de vinger.

Om vooruitgang in te boeken in het melden van (bijna-)ongevallen, begin je gewoon met het stellen van wat vragen. Door deze vragen krijg jij meer zicht op wat er gebeurt en creëer je bewustwording bij anderen.

Vragen om meer zicht te krijgen op meldingen/bijna-incidenten

Hebben jullie weleens een pleister nodig?

Is er deze week nog wat fout gegaan?

Wat had van jou beter gemogen?

Wat had handiger gekund?

Wat zou je volgende keer anders doen?

Ben je nog gestruikeld de laatste tijd?

Wanneer was jouw helm/bril/etc. echt nodig?

Wanneer heb je voor het laatst een collega uitgelachen?

Welke collega heeft altijd wat? Wat dan?

Wanneer schrok je voor het laatst?

Welke verbetering heb je voor het laatst aangebracht?

Waar ben je boos over geweest (op het werk)?

Wat weten we allemaal maar doen we niets aan?

Is er wel eens iets gebeurd ondanks dat je jouw helm/bril/etc. op had?

Wat zie je over het hoofd?

Welke lichamelijke klachten heb je?

Wanneer dacht je voor het laatst: 'Zo, dat ging maar net goed?'

Ken je een collega die blij mag zijn dat hij nog leeft?